

Vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín đối với văn hóa, tín ngưỡng truyền thống của người Dao ở huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang: Những vấn đề đặt ra

Phạm Văn Dương^(*)

Tóm tắt: Bài viết đề cập đến vai trò quan trọng của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín đối với văn hóa, tín ngưỡng truyền thống của người Dao ở huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang. Vấn đề được đặt ra ở đây là có hay không tham vọng của chính quyền về kiểm soát một số hoạt động văn hóa, tín ngưỡng truyền thống của người dân. Cụ thể là thông qua các tổ chức và cá nhân có uy tín để định hướng cộng đồng thực hành các nghi lễ truyền thống vốn có của họ, theo những hình thức và điều kiện mà chính quyền cho rằng phù hợp. Và cũng từ đó đặt ra thảo luận rằng, có hay không dòng chảy văn hóa truyền thống ở một số tộc người đã và đang chịu tác động bởi những điều chỉnh chính sách của chính quyền.

Từ khóa: Hội Nghệ nhân dân gian, Người có uy tín, Thực hành nghi lễ, Người Dao, Huyện Hoàng Su Phì, Tỉnh Hà Giang, Việt Nam

Abstract: The article analyzes the important part of the Folk Artists Association and prestigious people in the traditional culture and beliefs of Dao people in Hoang Su Phi district, Ha Giang province. Therein lies the issue of whether or not there exists the government's ambition to control some cultural activities and traditional beliefs of the people, specifically through organizations and individuals of prestige to orient the community's inherent rituals under the forms and conditions that the authorities deem appropriate. The paper thereby questions that whether the traditional cultural flow of some ethnic groups has been affected by governments' policy adjustments.

Keywords: Folk Artists Association, People of Prestige, Practice Rituals, Dao People, Hoang Su Phi District, Ha Giang Province. Vietnam

1. Đặt vấn đề

Tính đến tháng 4/2019, người Dao ở tỉnh Hà Giang có 127.181 người, chiếm

14,8% dân số toàn tỉnh; trong đó huyện Hoàng Su Phì có 13.636 người (chiếm 20% dân số của huyện), gồm các nhóm: Dao Đỏ (Đại Bản), Dao Áo Dài (còn gọi là Dao Chàm) sống tập trung ở các xã Thông Nguyên, Nậm Ty, Nậm Dịch, Hồ Thầu, Tân Tiến... (Xem: Triệu Đức Thanh, 2021:

---

^(*) PGS.TS., Viện Nghiên cứu Văn hóa, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;
Email: phamvanduongvme@gmail.com

313). Người Dao ở huyện Hoàng Su Phì là tộc người có đời sống văn hóa, tín ngưỡng phong phú, với nhiều hoạt động được thực hành trong đời sống gắn với chu kỳ đời người và chu kỳ sản xuất nông nghiệp của họ. Những hoạt động của tộc người này được định hướng thông qua các tổ chức và cá nhân có uy tín theo những hình thức và điều kiện mà chính quyền nhận thấy phù hợp. Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín đã góp phần tập hợp được đông đảo đội ngũ những người hoạt động trong lĩnh vực tín ngưỡng dân gian, văn hóa dân gian, nghề thủ công truyền thống vào tổ chức cấp xã, phường quản lý và giữ vai trò kiểm soát các hoạt động cộng đồng qua việc xây dựng các quy chế và các chế tài xử phạt để điều chỉnh các hoạt động này.

Nhằm làm rõ vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín đối với một số hoạt động văn hóa, tín ngưỡng truyền thống của cộng đồng dân tộc thiểu số, chúng tôi thực hiện nghiên cứu điền dã vào tháng 12/2021 tại xã Hồ Thầu, huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang - địa phương có đông người Dao và là nơi khởi nguồn của tổ chức Hội Nghệ nhân dân gian ở tỉnh Hà Giang, cụ thể là tiếp cận với người dân trong cộng đồng, quan sát các hoạt động cộng đồng của tộc người thiểu số này.

2. Vài nét về Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín ở tỉnh Hà Giang

2.1. Hội Nghệ nhân dân gian

Hội Nghệ nhân dân gian¹ đầu tiên của tỉnh Hà Giang được thành lập tại xã Hồ

Thầu, huyện Hoàng Su Phì, hoạt động dưới sự lãnh đạo của Đảng ủy, chính quyền xã, thông qua tổ chức Mặt trận Tổ quốc và Hội Người cao tuổi. Hiện nay, Hội có 92 hội viên thuộc các dân tộc Dao, Tày, Nùng, Hmông, La Chí, Cơ Lao,..., chia thành 3 nhóm: (i) Nghệ nhân hoạt động trong lĩnh vực tín ngưỡng (các thầy cúng, thầy tào); (ii) Nghệ nhân văn hóa dân gian (thực hành diễn xướng dân gian); (iii) Nghệ nhân làm nghề thủ công truyền thống (rèn, dệt...). Hội Nghệ nhân dân gian xã Hồ Thầu có Ban chấp hành Hội, Chủ tịch và Phó chủ tịch được bầu bởi các hội viên và có quy chế hoạt động được sự phê duyệt của Ủy ban nhân dân xã. Điều đáng lưu ý là trong 92 nghệ nhân, các nghệ nhân thuộc nhóm thực hành nghi lễ tín ngưỡng chiếm đa số (49/92 người, trong đó: 4 thầy mo, 5 thầy bói, còn lại là 40 thầy cúng đều là người Dao), 14 nghệ nhân trình diễn văn nghệ dân gian, còn lại là nghệ nhân làm nghề thủ công (Ủy ban nhân dân xã Hồ Thầu, 2019).

Theo kết luận số 28-KL/BTV ngày 28/3/2011 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy và Công văn số 139-CV/BTG ngày 02/8/2011 của Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Hà Giang về định hướng chỉ đạo thành lập Hội Nghệ nhân dân gian các cấp, mỗi xã, huyện, thành phố đều có Hội Nghệ nhân dân gian, góp phần bảo tồn đặc trưng văn hóa của các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh, ngày 11/8/2016, Tỉnh ủy Hà Giang đã ban hành Đề án số 05-ĐA/TU về nâng cao chất lượng hoạt động mô hình “Hội nghệ nhân dân gian” giai đoạn 2016-2020. Theo đó, mỗi hội nghệ nhân dân gian được hỗ trợ kinh phí hoạt động 7 triệu đồng/năm từ nguồn ngân sách địa phương (huyện, xã).

¹ Tiêu chí để xác định nghệ nhân dân gian người dân tộc thiểu số của tỉnh ủy Hà Giang được quy định tại *Đề án thí điểm phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân dân gian” thuộc lĩnh vực tín ngưỡng dân gian trong đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Hà Giang*, số 19-ĐA/TU, ngày 25/9/2017.

2.2. Người có uy tín

Theo Quyết định số 1168/QĐ-UBND ngày 15/6/2018, tỉnh Hà Giang đã công nhận 1.972 người có uy tín¹ trong đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2018-2022. Cùng với chiến lược bảo tồn văn hóa nhằm phát triển du lịch của tỉnh Hà Giang, các nghệ nhân và người có uy tín được xác định là lực lượng nòng cốt trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa của các dân tộc thiểu số và có ảnh hưởng lớn trong nhiều lĩnh vực.

Những người có uy tín trong cộng đồng các dân tộc thiểu số luôn có tiếng nói đặc biệt quan trọng trong cuộc sống thường nhật của đồng bào nên họ thường động viên các nghệ nhân tổ chức sưu tầm và giữ gìn các làn điệu dân ca, dân vũ, các sản phẩm thủ công, mỹ nghệ của dân tộc mình, cũng như trao truyền tri thức dân tộc cho thế hệ sau. Các hoạt động của hội viên đã góp phần làm cho hoạt động văn hóa dân gian các dân tộc ở địa phương ngày càng phong phú hơn (Nguyễn Thị Tám, 2020). Đa số nghệ nhân dân gian là những người có uy tín, có tiếng nói trong cộng đồng.

3. Vai trò của Hội nghệ nhân dân gian và người có uy tín thể hiện qua hoạt động thực tiễn của các thành viên

Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín gồm những cá nhân nắm giữ các di sản văn hóa, phong tục tập quán, kinh nghiệm sản xuất... của dân tộc, bản thân các nghệ nhân, người có uy tín luôn được cộng đồng tin tưởng nghe theo. Vì thế, kể từ khi Hội được thành lập tại xã Hồ Thầu, huyện

Hoàng Su Phì, nhiều chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về văn hóa, xã hội thông qua Hội và người có uy tín đến với người dân nhanh chóng, góp phần thay đổi các phong tục, tập quán không còn phù hợp với cuộc sống hiện nay của cộng đồng.

Đối với thực hành nghi lễ, các hội viên của Hội là những thầy cúng, thầy tào người Dao đã lược bớt các thủ tục mà theo họ là gây tốn kém, phiền hà cho gia chủ như rút ngắn thời gian tổ chức lễ *Cấp sắc* từ 5 ngày xuống tối đa 3 ngày, lễ tang ma cũng được rút gọn, thủ tục cưới xin, thách cưới cũng theo hướng thuận lợi cho cả hai bên gia đình trai và gái. Nếu như trước đây nhà trai phải mang từ 20-30 đồng bạc trắng để xin dâu thì nay chỉ còn từ 5-7 đồng mang tính biểu tượng...

Thông qua tổ chức Hội, các nghệ nhân người Dao cùng thảo luận những giá trị văn hóa trong cộng đồng, qua đó giúp cộng đồng nhận diện được những giá trị văn hóa nào của người Dao cần được gìn giữ, phát huy và những sinh hoạt nghi lễ không còn phù hợp cần loại bỏ. Lợi thế của các nghệ nhân người Dao là ở chỗ, họ chính là chủ thể sở hữu việc lưu truyền văn hóa thông qua truyền miệng, truyền nghề, truyền ngón giữa các thế hệ trong cộng đồng, trong gia đình của họ. Do đó, vai trò của các nghệ nhân rất quan trọng, mang tính quyết định đến sự còn - mất của văn hóa truyền thống. Trên thực tế, các nghệ nhân dân gian người Dao là “bộ nhớ” của lịch sử sáng tạo văn hóa của nhân dân các dân tộc nói chung và ở tỉnh Hà Giang nói riêng. Quan sát thực tế tại huyện Hoàng Su Phì cho thấy, Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín có vai trò quan trọng vào định hướng bảo tồn và phát huy văn

¹ Xem thêm: Quyết định số 12/QĐ-TTg ngày 06/3/2018 của Thủ tướng Chính phủ về tiêu chí lựa chọn, công nhận người có uy tín và chính sách đối với người có uy tín trong đồng bào dân tộc thiểu số.

hóa trong cộng đồng người Dao nơi đây thông qua các hoạt động như:

- Tổ chức sưu tầm, giữ gìn các làn điệu dân ca, dân vũ, dân nhạc, những sản phẩm thủ công, mỹ nghệ của dân tộc; động viên các nghệ nhân trao truyền tri thức cho thế hệ sau.

- Là lực lượng nòng cốt trong việc tham mưu đề xuất với chính quyền địa phương về bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc (Tỉnh ủy Hà Giang, 2016). Các nghệ nhân và người có uy tín là kho tàng sống lưu giữ giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, qua năm tháng, kho tàng ấy lại được bồi đắp thêm. Nhờ nắm giữ được các di sản, các hội viên đã thực hành và phát huy chúng trong đời sống văn hóa tộc người, điều này đã góp phần làm cho hoạt động văn hóa dân gian các dân tộc ở địa phương ngày càng phong phú hơn.

- Truyền dạy văn hóa truyền thống. Đặc biệt sau khi có Nghị quyết số 02-NQ/TU ngày 06/01/2016 của Ban chấp hành Đảng bộ tỉnh về việc đưa kỹ năng sống và văn hóa truyền thống của các dân tộc thiểu số vào giảng dạy trong các trường học trên địa bàn tỉnh, các hội viên Hội Nghệ nhân dân gian đã phối hợp với nhà trường lựa chọn những nét văn hóa truyền thống đặc sắc của địa phương như những làn điệu dân ca, những bài múa, nhạc cụ dân tộc,... để truyền dạy cho học sinh. Giai đoạn 2016-2020, các Hội Nghệ nhân dân gian của huyện Hoàng Su Phì đã mở 26 lớp truyền dạy văn hóa truyền thống, như: Mối quan hệ ứng xử trong giao tiếp, nguồn gốc gia phả dòng tộc; các tri thức dân gian, làn điệu dân ca, dân vũ; truyền dạy chữ Nho và chữ Nôm... của dân tộc

Dao (Trần Trí Nhân, 2021). Điển hình như nghệ nhân Triệu Chồi Hìn, thôn Tân Thành, xã Hồ Thầu sưu tầm, truyền dạy cho thanh niên trong thôn thổi được 72 ca khúc của Khèn *Ti lèng*; Nghệ nhân Triệu Tả Vàng và Triệu Chồi Hìn, thôn Tân Phong tích cực mở lớp dạy chữ Nho và thầy cúng; Nghệ nhân Phượng Quẩy Chiêm, Phượng Quẩy Quyển với nghề rèn đúc; Nghệ nhân Triệu Mùi Tá với nghề bốc thuốc nam và thêu thùa...

- Phối hợp với chính quyền địa phương sưu tầm, phục dựng lại các lễ hội truyền thống của từng dân tộc và tạo nên những nét văn hóa đặc sắc riêng cho tỉnh Hà Giang. Theo số liệu từ “Đề án Phát triển văn hóa gắn với du lịch giai đoạn 2016-2020” (Số 03/DA-UBND, Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang, ngày 16/6/2016), người Dao có các lễ hội như: *lễ Cấp sắc, lễ cầu mùa, lễ hội Bàn Vương*..., ngoài ra còn nhiều nghi lễ khác được thực hành trong phạm vi gia đình như cưới hỏi, tang ma, cúng bói chữa bệnh... Có thể kể đến vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian và các hội viên đối với việc phục dựng nghi lễ đã mai một như nghi lễ cầu mùa của người Dao Đỏ, hay phát triển lễ cúng Bàn Vương, vốn trước đây chỉ là nghi lễ thực hiện trong phạm vi gia đình hoặc dòng họ, thì nay trở thành lễ hội cộng đồng trong phạm vi xã Hồ Thầu,... Từ phục dựng lại các nghi lễ trước đây cũng như kiến tạo các nghi lễ mới, như lễ cúng rừng, cúng Bàn Vương, Hội Nghệ nhân dân gian đóng vai trò tổ chức biểu diễn các nghi lễ trong các sự kiện của địa phương nhằm quảng bá du lịch như lễ hội ruộng bậc thang Hoàng Su Phì, ngày hội văn hóa các dân tộc Việt Nam... Ông Bàn Phù Chiêm

(sinh năm 1974) là nghệ nhân được giao nhiệm vụ tổ chức tập luyện và biểu diễn lễ cúng Bàn Vương và lễ *Cấp sắc* dân tộc Dao tại vườn hoa Lý Thái Tổ, Hà Nội vào tháng 4/2022 nhân sự kiện quảng bá du lịch các tỉnh Tây Bắc cho biết: “Về việc tổ chức lễ cúng Bàn Vương là do ông Triệu Đức Thanh (ông Thanh nguyên là Chủ tịch tỉnh Hà Giang, là người Dao xã Hồ Thầu) đưa về sau khi ông đi dự lễ hội Bàn Vương của người Dao ở tỉnh Quảng Đông, Trung Quốc”.

Khi tham gia tổ chức Hội, các hội viên được giao nhiệm vụ tuyên truyền, vận động người dân xóa bỏ “tục mê tín dị đoan” và bài trừ các “hủ tục lạc hậu” như: tổ chức tang ma kéo dài ngày; giết nhiều gia súc để cúng tiến, thực hiện lễ nghi khi ốm đau; ép duyên, hôn nhân cận huyết, tảo hôn, thách cưới cao, tổ chức lễ cưới linh đình tốn kém;... Bên cạnh việc vận động, tuyên truyền người dân thực hành các nghi lễ đúng quy ước, hương ước làng/thôn/bản, bản thân họ cũng không xem tuổi cưới cho các cặp chưa đến tuổi kết hôn, hay hôn nhân cận huyết thống, hoặc đối tượng bị ép cưới,...; đồng thời phân tích, giảng giải rõ tác hại của những hủ tục lạc hậu để vận động người dân từng bước xóa bỏ các tập quán không còn phù hợp với đời sống hiện tại, gây lãng phí, tốn kém. *Báo cáo sơ kết 4 năm hoạt động của Hội Nghệ nhân dân gian của Tỉnh ủy Hà Giang* năm 2016 cho thấy vai trò tích cực của các nghệ nhân trong việc bài trừ những “tập tục lạc hậu”, đẩy lùi các tệ nạn xã hội trong cộng đồng như: Hội Nghệ nhân dân gian huyện Hoàng Su Phì đã tổ chức hòa giải 39 vụ, ngăn chặn 96 vụ tảo hôn, ngăn được 16 vụ hôn nhân cận huyết

thống (Tỉnh ủy Hà Giang, 2016). Những hoạt động của Hội Nghệ nhân dân gian trong điều chỉnh các thực hành nghi lễ ở cộng đồng được chính quyền địa phương đánh giá là giúp người dân giải tỏa về mặt tư tưởng, vừa giảm gánh nặng về kinh tế, củng cố niềm tin về mặt tâm linh, tín ngưỡng trong khuôn khổ pháp luật cho phép, vừa hạn chế việc bị kẻ xấu lợi dụng để truyền đạo trái pháp luật¹.

4. Vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín thể hiện qua Quy chế hoạt động của Hội

Quy chế hoạt động của Hội Nghệ nhân dân gian ở huyện Hoàng Su Phì nói chung và xã Hồ Thầu nói riêng xác định nhiệm vụ của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín là: “Tuyên truyền các chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước đến với các tầng lớp nhân dân, duy trì, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, bài trừ những hủ tục, tập quán lạc hậu, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững ổn định chính trị, trật tự xã hội, xây dựng khu dân cư văn hóa, gia đình văn hóa, báo cáo với thường trực đảng ủy và Ủy ban nhân dân xã theo định kỳ” (Ủy ban nhân dân xã Hồ Thầu, 2019). Theo ghi chép từ ông Triệu Chòi Quyên, Chủ tịch Hội Nghệ nhân dân gian xã Hồ Thầu, huyện Hoàng Su Phì, quy chế này do Ban chấp hành Hội soạn thảo và đã được các hội viên thông qua tại hội nghị, sau đó được chính quyền xã Hồ Thầu phê duyệt để thực thi bằng một văn bản “Quyết định ban hành quy chế”.

Trong bản Quy chế hoạt động của Hội Nghệ nhân dân gian xã Hồ Thầu, huyện

¹ Ý kiến trích từ phỏng vấn ông Triệu Chòi Quyên, Chủ tịch Hội Nghệ nhân dân gian xã Hồ Thầu, Hoàng Su Phì, ngày 25/4/2022.

Hoàng Su Phi sửa đổi lần 2, ban hành theo Quyết định số 79/QĐ ngày 30/8/2019, nội dung chi tiết các việc được làm và không được làm trong thực hành các nghi lễ của cộng đồng và người dân đã được quy định rõ. Các mức tiền phạt nếu thực hành sai như sau:

- Đối với tang lễ của người Dao, khi thôn, bản nào có đám tang thì Bí thư chi bộ, đại diện Hội Nghệ nhân dân gian phải đến phổ biến quy chế, giải thích trước cho gia chủ và những thầy cúng được gia chủ mời về những nghi lễ được làm và không được làm như: người chết bình thường không được để quá 48 giờ, người chết vì bệnh nguy hiểm không được để quá 24 giờ. Thù lao cho thầy cúng trong đám tang bậc cao niên không được lấy quá 2.500.000 đồng...

- Quy chế còn quy định rõ: Theo bản sắc truyền thống, người Dao sử dụng tranh cổ để làm tranh thờ trong đám tang, nhưng hiện nay tranh cổ không còn nhiều nên trong đám tang không nhất thiết phải có tranh cổ mà chỉ cần gọi thần linh về là được. Đối với người có tranh cổ, nếu cho người khác mượn để sử dụng trong đám tang thì tiền phí không được lấy quá 120.000 đồng. Hay quy định làm lễ *Cấp sắc* chỉ được lấy tiền phí là 1.700.000 đồng, sau đó các thầy cúng tự chi với nhau, tất cả các bài cúng ngắn gọn nhưng vẫn phải đầy đủ các nội dung...

- Trong quy chế cũng quy định, cấm thầy cúng sử dụng các bài cúng có nội dung mang tính chất độc hại làm ảnh hưởng đến uy tín và thân thể của người khác, nếu vi phạm sẽ bị phạt từ 200.000-500.000 đồng...

- Người dân phải tự giác thực hiện Quy chế hoạt động của Hội Nghệ nhân dân gian, ngoài ra còn có sự giám sát của người dân trong cộng đồng. Khi phát hiện

một cá nhân hoặc gia đình nào đó vi phạm quy chế, tổ chức hội với sự hỗ trợ của chính quyền địa phương sẽ đưa ra hình thức xử phạt theo quy định. Ông Triệu Chòi Quyên, Chủ tịch Hội Người cao tuổi và cũng là Chủ tịch Hội Nghệ nhân dân gian xã Hồ Thầu, huyện Hoàng Su Phi cho rằng, đến nay dưới sự giám sát của Hội Nghệ nhân dân gian, người Dao ở xã Hồ Thầu rất tự giác thực hành nghi lễ theo quy chế. Không còn các lễ cấp sắc kéo dài nhiều ngày, chi phí ăn uống tốn kém, các lễ cưới, hỏi, tang ma, cúng chữa bệnh tâm linh không còn tệ nạn bắt gia chủ phải tổ chức lễ vật, tiền bạc cho thầy cúng vô tội vạ như trước nữa.

Có thể nói, vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian đã được xác định ngay từ trong đề án thành lập tổ chức này của xã Hồ Thầu, huyện Hoàng Su Phi. Trong quá trình phát triển, nhân rộng mô hình trên toàn tỉnh Hà Giang, vai trò của Hội lại càng được khẳng định, và ghi nhận bởi các cơ quan quản lý nhà nước địa phương. Hội Nghệ nhân dân gian đóng vai trò chuẩn hóa và kiểm soát các thực hành nghi lễ của cộng đồng người Dao ở địa phương, giúp chính quyền loại bỏ các hủ tục trong thực hành nghi lễ, giới thiệu những nét đẹp văn hóa của dân tộc Dao với du khách.

5. Một số vấn đề đặt ra

Từ những nghiên cứu điền dã, tìm hiểu cơ cấu tổ chức, thành phần, quy chế hoạt động, vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín đối với hoạt động văn hóa, tín ngưỡng truyền thống của người Dao, huyện Hoàng Su Phi, bài viết đặt ra những vấn đề thảo luận để có những đánh giá khách quan, đa chiều về mô hình, tổ chức, hoạt động của tổ chức này đối với

hóa của người Dao ở huyện Hoàng Su Phì nói riêng và văn hóa các dân tộc tỉnh Hà Giang nói chung như sau:

- Dưới sự lãnh đạo của chính quyền địa phương, phải chăng các hội viên của Hội đã trở thành cánh tay nối dài trong kiểm soát, quản lý các thực hành nghi lễ của người dân?

- Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín có thực sự muốn thay đổi và được quyền quyết định những thay đổi trong các thực hành nghi lễ của họ hay không? Hay các nghệ nhân dân gian phải thực hiện chuẩn hóa các thực hành nghi lễ của cộng đồng theo yêu cầu của chính quyền?

- Nghệ nhân dân gian và người có uy tín là những người nắm giữ các kiến thức, kinh nghiệm thực hành nghi lễ của cộng đồng, trong đó có các thực hành nghi lễ tâm linh. Từ trước đến nay người dân rất tin vào họ. Vì vậy, sự tác động của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín sẽ làm thay đổi nhận thức và thực hành nghi lễ của cộng đồng, từ đó tác động đến biến đổi văn hóa của người Dao. Liệu điều này có ảnh hưởng tích cực đến văn hóa của người Dao hay không?

- Hội Nghệ nhân dân gian với những cá nhân được lựa chọn, theo tiêu chí được chính quyền địa phương xây dựng. Vậy tổ chức này có quyền quyết định các thực hành nghi lễ của cộng đồng hay không và những quyết định đó có thực sự góp phần gìn giữ và phát triển văn hóa của người Dao hay không?

Đây là những vấn đề cần được tiếp tục nghiên cứu để có những nhận thức đúng về vai trò của Hội Nghệ nhân dân gian và người có uy tín đối với việc bảo tồn và phát huy sự đa dạng văn hóa người Dao ở huyện Hoàng Su Phì, tỉnh Hà Giang □

Tài liệu tham khảo

1. Trần Trí Nhân (2021), “Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa các dân tộc ở Hoàng Su Phì”, *Báo Hà Giang* ngày 08/10/2021, <http://baohagiang.vn/van-hoa/202110/bao-ton-phat-huy-gia-tri-van-hoa-cac-dan-toc-o-hoang-su-phi-782991/>, truy cập ngày 15/5/2022.
2. Nguyễn Thị Tám (2020), “Vai trò của các nghệ nhân dân gian, người có uy tín đối với phát triển kinh tế - xã hội vùng dân tộc thiểu số ở tỉnh Hà Giang”, *Tạp chí Thông tin Khoa học xã hội*, số 12.
3. Triệu Đức Thanh (2021), *Đất và người Hà Giang*, Xuất bản tại Công ty in Hà Giang, Hà Giang.
4. Tỉnh ủy Hà Giang (2016), *Nghị quyết số 02-NQ/TU về việc đưa kỹ năng sống và văn hóa truyền thống các dân tộc thiểu số vào trường học trên địa bàn tỉnh Hà Giang*, ban hành ngày 06/11/2016.
5. Ủy ban nhân dân xã Hồ Thầu (2019), *Quy chế hoạt động của Hội Nghệ nhân dân gian xã Hồ Thầu, huyện Hoàng Su Phì*, ban hành kèm theo Quyết định số 79/QĐ-UBND, ngày 30/8/2019.